

Управління конкурентоспроможністю передбачає вжиття ряду заходів для систематичного вдосконалювання продукції, постійний пошук нових каналів її збуту, нових груп покупців, шляхів поліпшення сервісу, реклами.

Підприємство повинно використати якомога раціональніше усі фактори, як внутрішні, так і зовнішні для покращення свого становища і забезпечення стабільного розвитку та прибутковості. Повинні використовуватися усі технічні, економічні, адміністративні важелі для підвищення ефективності кожного працівника, відділу і підприємства загалом. Конкурентоспроможність підприємства є комплексним показником який відображає злагодженість функціонування підприємства як єдиного цілого, як системи [2].

Література

1. Іващенко Г.А. Структура організаційно-економічних факторів формування конкурентоспроможності підприємства / Г.А. Іващенко // Економіка: проблеми теорії: зб. наук, праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. - Вип. 185. Т. I. – С. 30-36.
2. Лозовський О.М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства у сучасних умовах [електронний ресурс] / О.М. Лозовський, А.В. Дерезюк, В.В. Карпусь. - Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=13196>
3. Николаев А.Ю. Механизм управления конкурентоспособностью предприятия как основа его экономического развития: дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / А.Ю. Николаев. - М., 2003. – 170 с.
4. Помірко Н.М. Кокурентоспроможність промислових підприємств в сучасних ринкових умовах [електронний ресурс] / Н.М. Помірко. - Режим доступу: [file:///C:/Users/Vita/Downloads/ecinn 2013 54 26%20\(U\)pdf](file:///C:/Users/Vita/Downloads/ecinn%202013%2054%2026%20(U)pdf)
5. Россіхіна О.Є. Основні фактори конкурентоспроможності підприємства [електронний ресурс] / О.Є. Россіхіна. – Режим доступу: [http://pqasa.dp.ua/a/international%20conferences/inovacii/archive/vipusk 50 2009.pdf](http://pqasa.dp.ua/a/international%20conferences/inovacii/archive/vipusk%2050%202009.pdf)
6. Шемчук Л.О. Конкурентоспроможність підприємства в системі чинників її забезпечення [електронний ресурс] / Л.О. Шемчук. – Режим доступу: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc gum/ vsunu/2012 12 1/Xarit.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2012_12_1/Xarit.pdf)
7. Яшин Н. С. Исследование конкурентоспособности промышленного предприятия : Методология и опыт : дисс. ... д- ра экон. наук : 08.00.05 / Н.С. Яшин. – Саратов, 1997. – 273 с.

Павло Бойко

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Діагностика діяльності підприємства є важливою складовою управлінської діяльності підприємства.

У процесі виробничо-господарської діяльності у підприємства виникають дисфункції, які ускладнюють його функціонування. Причин дисфункцій може бути дуже багато, в тому числі і низька якість управління. Діагностика підприємства покликана ідентифікувати стан та ознаки дисфункцій. Поняття «діагностика» (грец. Diagnostikos) означає «здатність розпізнавати». Це вчення про методи та принципи розпізнавання хвороб і постановки діагнозу, іншими словами, це саме процес постановки діагнозу. Діагноз («diagnosis») з грецької перекладається як «визначення суті й особливостей хвороби на основі всебічного дослідження хворого».

Діагностика діяльності підприємства є комплексом робіт, пов'язаний:

- з дослідженням економічних процесів в їх взаємозв'язку, що складаються під впливом об'єктивних економічних законів і факторів суб'єктивного порядку;
- з науковим обґрунтуванням планів, прийнятих управлінських рішень і об'єктивною оцінкою результатів їх виконання;

- з виявленням позитивних і негативних факторів, що впливають на результати діяльності підприємства;
- з розкриттям тенденцій і пропорцій розвитку підприємства, з визначенням невикористаних внутрішньогосподарських резервів і ресурсів;
- з узагальненням передового досвіду та виробленням пропозицій щодо його використання в практиці даного підприємства.

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства повинен поєднувати методи індукції і дедукції. Це означає, що, досліджуючи одиничне, аналіз повинен враховувати і загальне. Вивчаючи діяльність виробничої бригади і окремих виконавців, необхідно одночасно приймати до уваги показники цеху і місце в ньому даної бригади; в такому ж співвідношенні розглядаються цех і підприємство, підприємство і акціонерне об'єднання і т. п.

В ході економічного аналізу всі бізнес-процеси вивчаються в їх взаємозв'язку, взаємозалежності та взаємозумовленості.

Причинний, або факторний, аналіз виходить з того, що кожна причина, кожен фактор отримують належну оцінку. З цією метою причини-фактори попередньо вивчаються, для чого класифікуються за групами: суттєві і несуттєві, основні та побічні, що визначають і практично невизначених. Далі досліджується вплив на господарські процеси насамперед істотних, основних, визначальних чинників. Вивчення несуттєвих, практично невизначених факторів ведеться, якщо потрібно, в другу чергу. Встановити вплив усіх факторів вкрай складно і не завжди необхідно.

Завдання аналізу – розкрити та зрозуміти основні причини та фактори, що зробили визначальний вплив на фінансово-господарський стан підприємства в даний момент.

В умовах ринку будь-яке підприємство може виявитися банкрутом або жертвою «чужого» банкрутства. Однак вміла економічна стратегія, раціональна політика у галузі фінансів, інвестицій, цін і маркетингу дозволяють підприємству уникнути цього і зберігати протягом багатьох років ділову активність, прибутковість і високу репутацію надійного партнера і виробника якісної продукції.

Діагностика банкрутства – це вид фінансового аналізу, який спрямований в першу чергу на виявлення якомога раніше різних збоїв і недоглядів у діяльності підприємства, потенційно небезпечних з точки зору ймовірності настання банкрутства. Підприємство, на якому серйозно поставлена аналітична робота, здатне раніше розпізнати кризу, що насувається, оперативно відреагувати на нього і з більшою ймовірністю уникнути «неприємностей» або зменшити рівень ризику. Фінансовий аналіз дозволяє ефективно управляти фінансовими ресурсами, виявляти тенденції в їх використанні, розробляти прогнози розвитку підприємства на найближчу та віддалену перспективу.

Не слід очікувати від фінансового аналізу точного встановлення конкретної причини очікуваного лиха. Однак тільки з його допомогою можна поставити правильний діагноз економічної «хвороби» підприємства, знайти найбільш вразливі місця в економіці підприємства та запропонувати ефективні рішення щодо виходу зі скрутного становища.

Діагностика кризового стану підприємства в залежності від цілей і методів здійснення поділяється на два види:

1. Експрес-діагностику фінансової кризи – регулярна оцінка фінансового розвитку підприємства, яка здійснюється на базі фінансового обліку за стандартними алгоритмами фінансового аналізу.

Даний вид діагностики дозволяє протягом короткого проміжку часу (5-10 днів) з'ясувати проблеми, їх причини, продумати можливі вирішення цих проблем і сформулювати пропозиції. Мета такої діагностики – виявити причини труднощів, а також сформулювати швидкі заходи порятунку та розподілити необхідні дії в порядку їх терміновості та важливості. Йдеться про те, щоб розділити короткострокові управлінські рішення, які можуть принести більш-менш швидкий результат, і структурні рішення, результати яких можна відчути лише через певний

проміжок часу.

2. Фундаментальна діагностика фінансової кризи здійснюється шляхом аналізу фінансового розвитку підприємства на основі факторного аналізу та прогнозування і є всебічною та глибокою оцінкою поточного стану підприємства, виявлення причин його погіршення і очікуваних тенденцій розвитку.

Стандартні алгоритми фінансового підприємства дозволяють вирішити такі завдання:

- визначити якість фінансового стану;
- вивчати причини його погіршення або поліпшення;
- підготувати рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості і платоспроможності.

Ці завдання вирішуються шляхом розрахунку та вивчення динаміки абсолютних і відносних показників, які розбиваються на такі аналітичні блоки:

- I. Оцінка складу і структури балансу.
- II. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
- III. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.
- IV. Оцінка рентабельності.
- V. Оцінка ділової активності.

Таким чином, експрес-діагностика стану підприємства проводиться на підставі оперативного вивчення його звітності шляхом розрахунку відносних показників, порівнянних в динаміці і дозволяють оцінити тенденцію і глибину змін в стані підприємства.

На відміну від експрес-діагностики, яка є універсальною і прийнятною для будь-якого підприємства, фундаментальна діагностика є творчим дослідженням і може виконуватися лише аналітиками з високою кваліфікацією. Вона спрямована на виявлення причин фінансового «нездоров'я» господарюючого суб'єкта та шляхів їх усунення, виходячи з того, яка концепція покладена в основу оздоровлення підприємства: концепція прориву або концепція еволюційного розвитку.

Фахівці застосовують різноманітні методи діагностики стану підприємства, вибір яких залежить від ситуації і часу. До числа найпопулярніших відносяться:

- аналітичні методи, засновані на здійсненні операцій зі статистичними та фінансовими даними (серед них – трендовий аналіз великої системи критеріїв та ознак, аналіз динаміки обмеженого кола показників, аналіз динаміки інтегральних показників);
- методи експертної оцінки, засновані на отриманні та узагальненні інформації за допомогою проведення спеціальних експертних опитувань;
- динамічне програмування – обчислювальний метод вирішення завдань з багатьма змінними величинами (його різновиди – аналіз динаміки рейтингових оцінок на базі ринкових критеріїв фінансової стійкості підприємства, аналіз факторних регресійних і дискримінантних моделей).

В даний час до якості проведення діагностики кризи пред'являються високі вимоги. Саме від об'єктивності пропонованих нею оцінок залежить успіх попередження кризи або його подолання. При помилкових оцінках обирається неправильний напрямок і підприємство продовжує залишатися в кризовій ситуації або криза ще більше посилюється. Ризик помилок на етапі діагностування можна знизити шляхом одночасного застосування різних способів проведення діагностики.

Література

1. Економічна діагностика [Текст] : навч. посіб. / І. В. Яцкевич; Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Навч.-наук. ін-т економіки та менеджменту. – Одеса : Бондаренко М. О., 2015. – 291 с.
2. Економічна діагностика [Текст] : навч. посіб. / Сарай Н. І. ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : Крок, 2015. – 165 с.
3. Економічна діагностика [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. В. Карпенко; Федерація проф. спілок України, Акад. праці, соц. відносин і туризму. – Київ : АПСВТ, 2014. – 109 с.